

ocak 1999, sayı: 1

ANKARA EXLIBRİS bülteni DERNEĞİ

Sıcacık bir merhaba,

Ülkemizin Exlibris konusundaki ilk bülteninde sizlerle buluşmanın, bu güzelliği paylaşmanın heyecanı içindeyim. Yıllar önce exlibrisi ilk tanıdığımda bu noktalara gelebileceğimizi hiç düşünmemiştim. Bugün, exlibris yapanların olduğu kadar onları biriktirenlerin ve adına exlibris yaptırılanların giderek arttığını görmek mutluluk verici. Hele de yeni öğrenen meraklıların taze bilgilerini başkalarıyla paylaşma çabası umutlandırıcı. Dahası; sanat eğitimi veren kurumlarımızda mezuniyet ya da yüksek lisans tezi olarak exlibrisle ilgili araştırmalar, çalışmalar yapılması, bu konunun yaygınlaşması adına çok sevindirici.

Geçtiğimiz yıllarda İsviçre Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı olarak ülkemizde bulunan değerli dostum Benoit Junod, (exlibris konusundaki bilgilenmemde ve koleksiyonumun zenginleşmesinde katkısı büyüktür) mektuplarında; "10 kişi olduysanız artık exlibris derneğinizi kurun ki uluslararası etkinliklerde sesinizi duyurun" diye uyarırdı. Derneğimizin kurulduğunu öğrendiğinde "Bravo, Bravo" diyerek mutluluğumuzu paylaşmıştı. Teşekkürler Benoit.

19 Ağustos 1997 günü 10 exlibris sevdalısı yan yana gelerek Ankara Exlibris Derneği'ni kurdu. Exlibris sanatçıları, tasarımcılarını, koleksiyoncularını ve kullanıcılarını biraraya getirmek, exlibris ile ilgilenenler arasında iyi bir iletişim kurmak, yakınlaşmayı ve dayanışmayı sağlamak, exlibris'in bir sanat dalı, bir grafik disiplin olarak gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamak, kitaba, özgün baskıresime ve grafik tasarıma yönelik ilgi uyandırmak, exlibris yoluyla ülke mizi, kültür ve sanatımızı yurt dışında tanıtmaya çalışmak ve exlibris alanındaki mirasımızı korumak amacıyla kurulan Ankara Exlibris Derneği'nin bugün 40'ı bulan üye sayısı, gönül verenlerin sayısı arttıkça çoğalacaktır. İnanıyorum.

Derneğimiz, yukarıdaki amaçlarını gerçekleştirebilmek için exlibris üzerine araştırmalar yapmayı, bunları yayınlamayı, exlibrisi öğrenmek ve uygulamak isteyenleri bilgilendirmek için

seminer ve konferanslar vermeyi, gösteriler yapmayı, sergi ve yarışmalar düzenlemeyi, diğer ülkelerden sergiler ve konuşmacılar getirerek exlibris konusundaki bilgi birikimimizi artırmayı, ilgili bakanlıktan izin almak koşuluyla ülkemizin uluslararası etkinliklerde yer almasını sağlamayı, yurt dışındaki benzer amaçlı dernek ve kuruluşlara üye olmayı ve ortak çalışmalar yapmayı planlamıştır. Elinizde tuttuğunuz bu alçakgönüllü bülten oldukça gecikmiş olmasına karşın ulaşmak istediğimiz hedeflerimizden sadece birisidir. Sizlerin desteğiyle ayakta kalacağız, daha iyiye ve daha güzele kavuşacağız.

Gökhan Okur, P3, (66x40), 1997

Bu vesile ile exlibris adına çaba gösterenlere, yazılarıyla, eleştirileriyle bizlere ışık tutanlara, özgün çalışmalarlarıyla exlibris tutkusunu sürdürenlere, adına exlibris yaptırılanlara, exlibris sergilerimiz için olanaklarını esirgemeyenlere, exlibris yayınlarına ve etkinliklerine sponsorluk edenlere yürekten teşekkür ediyorum. Onların desteğine her zaman ihtiyacımız olacak.

6 Kasım 1999 tarihinde Anatolia Sanat Galerisi'nde açacağımız karma exlibris sergisini ve aynı tarihte yapacağımız 1.

Ulusal Exlibris Sempozyumu'nu şimdiden hatırlatıyor, katılmanızı bekliyoruz. Gelecek sayılarımızda buluşmak ümidi ile hepimize sıcak bir merhaba daha. Saygılarımla.

Hasip Pektaş
AED Başkanı

Not: • Ankara Exlibris Derneği'ne sanatçılar, grafik tasarımcılar, exlibris koleksiyoncuları, exlibris kullanıcıları, kitapseverler ve sanatseverler üye olabilirler.

• Aidat ve bağışlarınızı, Ankara Beytepe Ziraat Bankası 139599 nolu dernek hesabına yatırabilirsiniz.

AED Kurucu Üyeleri;
(Soyadı alfabetik sırasıyla)

Erdoğan Ergün, Öğr. Elemanı, Grafik Tas.
İsmail İlhan, Öğr. Elemanı, Sanatçı
Şefik Kahramankaptan, Gazeteci - Yazar
Gökhan Okur, Öğr. Elemanı, Grafik Tasarımcı
Erol Olcay, Kütüphaneci
Kaya Özsezgin, Öğr. Üyesi, Eleştirmen, Yazar
Hasan Pekmezci, Öğr. Üyesi, Sanatçı
Hasip Pektaş, Öğr. Üyesi, Grafik Tas., Sanatçı
N. Kemal Sarıkavak, Öğr. Üyesi, Grafik Tas.
Zafer Sönmezateş, Grafik Tasarımcı

AED Yönetim Kurulu;

Hasip Pektaş, Başkan
Erdoğan Ergün, Başkan Yardımcısı
Zülfikar Sayın, Yazman
Gökhan Okur, Sayman
Ali Kılıç, Üye

Adres:

Ankara Exlibris Derneği
İstasyon Cad. 51/D
Etimesgut 06790 Ankara
e-mail: hasipp@superonline.com
Tel: (0312) 260 10 99
Fax: (0312) 260 38 89

AED Web Sayfası:

<http://members.tripod.com/~Bookplates/AnkaraExlibrisDernegi.html>

EXLIBRIS VE TÜRKİYE'DEKİ OLUSUMU

Hasip Pektaş

Exlibris Nedir?

Exlibris, kitapseverlerin kitaplarının iç kapağına yapıştırdıkları üzerinde adlarının ve değişik konularda resimlerin yer aldığı küçük boyutlu grafik çalışmalardır. Kitabın kartviziti ya da tapusudur. İngilizce "Bookplate" olarak da bilinen exlibris, kitap sahibini tanıtır, onu yüceltir ve kitabı ödünç alan kişiyi geri getirmesi konusunda uyarır. Bir mülkiyet işareti, sahiplenme göstergesi olmanın yanında kitabın hırsızlığa karşı korunmasını sağlama işlevinin de olduğu söylenebilir. Sözcük olarak ...'nın kitabı, ...'nın kitaplığına ait veya ...'nın kütüphanesinden anlamına gelir.

Exlibris önemli bir iletişim aracıdır. Bir ihtiyaç grafiği olarak doğmasına karşın, estetik kaygılarla yapılan özgün yapıtlardır. Sanatı, insanın elleri arasına, kitapların içine kadar getirir, onun büyüleyici sıcaklığını hissettirir. Çok uzun bir geçmişe sahip bu sanat dalı, yapıldığı döneme ait kültürel, tarihsel özellikleri günümüze taşıması nedeniyle de ilgi çekmekte, sanatçılar ve koleksiyoncular arasında önemli bir değiş tokuş objesi olarak kullanılmaktadır.

Exlibrisin ilk ve en eski örneğinin M.Ö. 1400 yıllarında açık mavi renk bir fayans üzerine yapıldığı, bunun da III. Amenofis'in kitaplığına ait olduğu ve bu levhaların papirüs rulolarını korumak için kullanılan ağaç sandıklara takıldığı tahmin edilmektedir. Gerçek anlamda exlibrisler matbaanın icadıyla birlikte yapılmıştır. Önceleri sadece kilisenin ve prenslerin ellerinde bulunan çok değerli el yazması kitaplar, matbaa sayesinde alt düzeydeki soylular ve eğitim görmüş burjuva sınıfı tarafında da elde edilmiştir. Böylece tek sayı olma durumunu kaybeden bu kitapların, hırsızlıktan ve kaybolmalardan korunması için özel bir mülkiyet işareti gerekliliği doğmuştur.

İlk exlibrisin 15. yüzyılda Güney Almanya'da kullanıldığı bilinmektedir. Bunlardan biri, 1450 yıllarında "İgler - kirpi" takma adıyla bilinen Alman papaz Johannes Knabenberg için yapılan ve çayırdaki bir çiçeği ısırarak kirpinin resimlendiği 19 cm. boyutundaki

exlibristir. 16. yüzyılda, kitapların çoğalmasıyla yaygınlaşan exlibrisler, sadece Almanya'da değil diğer Avrupa ülkelerinde de görülmeye başlanmıştır. Albrecht Dürer (1471-1528), Lucas Cranach (1472-1553), Edvard Munch (1863-1944), Kaethe Kolwitz (1867-1945), Emil Nolde (1867-1956), Paul Klee (1879-1940), Pablo Picasso (1881-1973), Oscar Kokoschka (1888-1980) gibi ünlü sanatçılar, zamanın önemli devlet ve bilim adamlarıyla yakınlarına exlibris yapmışlardır.

Günümüzde exlibris yapanlara baktığımızda ise; gravürleriyle Rusya'dan Jury Borovitsky, Slovakya'dan Peter Augustovic, Çekoslovakya'dan Karol Felix, Robert Jancovic, Hollanda'dan Anneke Kuyper, İtalya'dan Ettore Antonini, Antonio Grimaldi, yüksek baskılarıyla Fransa'dan Jean Marcel Bertrand, Belçika'dan Mark Severin, Gerard Gaudaen, Frank Ivo Van Damme, Emiel Hoorne, Polonya'dan Ryszard Tobianski, Çekoslovakya'dan Miroslav Houra, Ukrayna'dan Arkady Pugachevsky, litografileriyle Çekoslovakya'dan Marcel Hascic, Slovakya'dan Vladimir Gazovic, serigrafileriyle Belçika'dan Martin R. Bayens, Japonya'dan Masao Ohba, Romanya'dan Ovidiu Petca, bilgisayar tasarımlarıyla Belçika'dan Kurt Herman, Hollanda'dan Wim Zwiers gibi sanatçılar dikkat çekmektedir.

Exlibris Koleksiyonculuğu

Exlibrisler, konulara, sanatçılara, tekniklere göre değerlendirilip meraklıları tarafından toplanmaktadır. Koleksiyoncular, ellerindeki çift baskıları diğer kişilerle değiştirerek çok sayıda exlibrise sahip olmakta, bu değiş tokuş sayesinde kendi koleksiyonlarını kalite olarak geliştirmekte, sayı olarak artırmaktadırlar. Exlibris koleksiyonculuğu, uluslararası ilişkilerin gelişmesini, yeni dostlukların oluşmasını, farklı dönemlerdeki sanatın ve tekniklerin öğrenilmesini sağlamaktadır.

Koleksiyoncular, tanınmış sanatçıların exlibrislerini, özellikle de müzik ve erotik konuları içerenleri tercih etmektedirler. Onlar için exlibrislerin estetik bütünlüğü, teknik yetkinliği ve resim - yazı ilişkisi de önemlidir. Bu küçük baskıların sanatçısı tarafından imzalanmasına, ne zaman, ne

Juliusz Sz. Batura (Polonya), X3, (108x78), 1995

Hasan Kiran, X1, (83x98), 1997

Wilhelm Richter (?), X3, (128x68), 1996

kadar sayıda ve hangi teknikle basıldığına belirtilmesine dikkat edilmektedir. Bazı kitapçılarda satılan herkesin alabileceği türdeki isim yerleri boş bırakılmış “evrensel exlibrisler” koleksiyoncular tarafından tercih edilmemektedir.

Özellikle Avrupa ülkelerinde uzman kişilerce fiyatlarının özenle takip edildiği bir exlibris piyasası oluşmuştur. Almanya'da 100 sayılıklı gravür exlibrisler 500 - 1500 mark, ağaç veya linolyum baskılar 300 - 600 mark, litograflar 300 - 500 mark arasında alıcı bulmaktadır. Amerika'da bir exlibris tasarımı, baskı hariç 200 - 1000 dolar arasında yapılmakta, tanınmış sanatçılar, bu rakamı üç - dört katına çıkarabilmektedirler. Kolay bulunmayan eski tür exlibrisler ise, normal fiyatın üzerinde satılmaktadır.

Avrupa ülkelerinin hemen hemen hepsinde, Amerika'da ve Japonya'da exlibris sanatçılarının ve koleksiyoncuların bir araya geldikleri exlibris dernekleri vardır. Bu derneklerin bazıları, kapsamlı exlibris yıllıkları ve periyodik bültenler yayımlarlar. Bültenlerde tanıtımı yapılan bazı sanatçıların orijinal çalışmaları da bulunur.

Üzerinde kültürel ve tarihsel değerler taşıyan exlibrisler, 500 yıldan bu yana sanatsal kaygılarla tasarlanmakta ve meraklıları tarafından toplanmaktadır. İnsanı farklı düşüncelere yönelten bu özgün çalışmalar; genellikle kitapların boyutuna bağlı kalınarak hazırlanıp, değişik baskı teknikleriyle üretilmektedir. Boyutunun en fazla 13 cm. büyük olmaması gerekir. Koleksiyoncuların kullanışlı buldukları 5 - 7,5 cm. civarında olanlardır. Baskı kağıdı olarak her türlü kağıt kullanılabilir. Hatta el yapımı kağıtlar, baskıları daha çekici göstermesi ve farklı dokular yaratması açısından tercih edilebilirler. Kitaba yapıştırılacağı da düşünülerek exlibris kağıdının fazla kalın olmamasına özen gösterilmelidir.

Exlibrislerin özgün baskı olanları tercih edilmekle birlikte asıl işlevini yerine getirmesi ve geniş kitleye ulaşması düşünüldüğünde ofset (P7), fotoğraf (P8) ve bilgisayarla (CAD) da çoğaltma

yapılabilir. Genellikle siyah beyaz kitaplara ağaç (X1) ve linolyum (X3) baskılar, renkli kitaplara litograflar (L), serigrafiler (S), çok kıymetli kitaplara ise gravürler (C3) konulmaktadır. Tıpkı özgün baskıresimde olduğu gibi exlibrislerin sol alt köşesine baskı tekniğinin simgesi, kaç adet basıldığı ve eldeki baskının kaçınıcı olduğu, sanatçının adı ve yapıldığı yıl kurşun kalemle yazılmakta, eğer çalışma renkli ise kaç renk olduğu belirtilmektedir. Exlibrisin arkasına sanatçı adresini de yazabilir.

Türkiye’de Exlibris

Antonio Grimaldi (İtalya), C3, (126x57), ?

Osmanlılar döneminden kalma el yazması ve basılmış kitaplarda mülkiyet işareti olarak mühürleri kabul edebiliriz. Mühürler, exlibris türüne girmese de özgün kaligrafik yapılarıyla ait oldukları kişilerin arması veya Logotayp'ı olarak exlibris işlevini görmüşlerdir.

Türkiye'nin exlibrisi tanınması, batıdan alınmış kitaplarla olmuştur. Avrupa ülkelerinde yaygın olarak kullanılan exlibrisli kitaplar, ikinci el satışlarla ülkemize girmiş, bu kitapların sahipleri öldüğü zaman ise yakınları tarafından kütüphanelere bağışlanmış veya sahaflara satılmıştır. Yurtdışındaki müzayedelerden

alınan bazı kitaplarda exlibrislere rastlanmaktadır. Örneğin Milli Kütüphane, Boğaziçi Üniversitesi ve Yapı Kredi Bankası Kütüphaneleri ile Basın Müzesi'ndeki eski kitapların çoğunda exlibrisler vardır. Özel koleksiyonlardan Ömer Koç kütüphanesinde de exlibrisli kitaplar bulunmaktadır.

Türkiye’de adına ilk exlibris yaptırılanlar, yabancı uyruklu kitapseverlerdir. Üsküdar Amerikan Koleji, Robert Kolej gibi okullarda görev yapan öğretmenlerin kendileri için exlibris yaptırarak, ayrılrken kütüphaneye bıraktıkları kitaplardan anlaşılmaktadır. Şimdi Boğaziçi Üniversitesi olan Robert Kolej kütüphanesindeki kitapların bazılarında kütüphaneye özgü standart exlibrisler bulunmaktadır. 1920’den itibaren Robert Kolej öğrenci yıllıklarına, yıllık sahibinin ismini yazabileceği boşlukların da bulunduğu exlibrisler yapılmıştır. Yıllığın sanat sorumluları tarafından yürütülen bu geleneğe 1950 yılına gelindiğinde ne yazık ara verilmiştir. “Nadir Eser” bölümlerinde saklanan eski kitapların çoğunda exlibrise rastlanmakla birlikte bazılarında sökülüp alındığı da görülmektedir.

1980’li yıllardan bu yana, özellikle güzel sanatlar eğitimi veren kurumlardaki özgün baskıresim ve grafik tasarım derslerine giren öğretim elemanlarının özendirmeyle, exlibris yapan kişiler yetişmeye başlamıştır. Artık yurt dışında yapılan exlibris sergilerinde ve yarışmalarında ülkemizin adını duyuran sanatçı ve tasarımcılarımızın isimleri geçmektedir. 1996 yılında İtalya’da yapılan 3. Exlibris Bienali’nde Hasip Pektaş birincilik, İsmail İlhan ikincilik ödülü, 1997 yılında yine İtalya’da yapılan “müzik” konulu exlibris yarışmasında Sema Ilgaz Temel üçüncülük ödülü almışlardır. Türk sanatçıları, 1980 yılından bu yana başta Belçika ve Yugoslavya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesindeki exlibris sergisine katılmışlardır. Exlibrise gönül veren, bu konuda çalışmalar yapan ve onun yaygınlaşması için çaba gösteren sanatçı ve tasarımcılarımızdan Tülin Aktar, Mine Arasan, Mehmet Aydoğdu, Bilge Barhana, Nurhayat Berker, Hakan Erkam, Nazan Erkmen, Erdoğan Ergün, Mine Gündüz, İsmail İlhan, Ayşegül İzer, Berran Kañçal, Devabil Kara, Sadık Karamustafa, Hasan Kıran, Emin Koç,

Bosiljka Kicevac (Yugoslavya), X3, (90x62), 1994

Gerard Gaudaen (Belçika), X3, (?), 1960

Piet Janssens (Belçika), X2, (70x53), ?

Gökhan Okur, Erol Olcay, Hasip Pektaş, Zülfiyar Sayın, Zafer Sönmezateş, Bahar Şener, Nazan Tekbaş (Tanyu), Sema Ilgaz Temel, Ercan Tuna, Mehmet Ulusel, Y. Faruk Ünver ve Fedail Yılmaz'a yeni yeni katılımlar olacaktır. 1997 yılında kurulan Ankara Exlibris Derneği ile 1998 yılında kurulan İstanbul Exlibris Akademisi Derneği ve kurulacak diğer örgütlerin çabalarıyla exlibris sanatı yaygınlaşacak, belki de pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de bir exlibris müzesine oluşacaktır.

Kaynakça/Kitaplar - Dergiler:

BOOKPLATES IN THE NEWS, American Society of Bookplate Collectors and Designers, ed. Audrey S. Arellanes, California, 1970-1998.

BRIELE, Luc Van Den. Bock en Exlibris, Louvain, Centerick, 1986.

BOOKPLATE INTERNATIONAL; The Primrose Academy, ed. W. E. Butler - M. E. Gashi Butler, London, 1997.

BUTLER, D. J. and W. E.. Modern British Bookplates, Silent Books, Cambridge, 1990.

GRAPHIA; Tijdschrift voor Exlibriskunst, ed. Luc Van Den Briele, Mechelen, 1954-1997.

HOPF, Angela-Andreas. Exlibris, Wilhelm Heyne Verlag, München, 1980.

LEE, Brian North, London Bookplates, The Bookplate Society, London, 1985.

PARFIT, Cliff. Exlibris Japan, Nippon Exlibris Association, Tokyo, 1982.

PEKTAŞ, Hasip. Exlibris, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.

SEVERIN, Mark F., Making a bookplate, Studio, London, New York, 1949.

WOLF, Sylvia. Exlibris; 1000 Beispiele aus fünf Jahrhunderten, Novum Press, München, 1985.

Makaleler:

CARPENTER, Edward K., "The Not Quite Lost Art of Bookplates", Print America's Graphic Design Magazine, Jan./Feb. 1994, XLVIII:1, p. 70-77.

DÜNYA KİTAP DERGİSİ, "Exlibris: Kitapla Resmin Buluştuğu Yer", Kasım 1992, Sayı: 1, s. 1.

ERİNÇ, Sıtkı M., "Bir Sanat Dalı Olarak Exlibris", Anadolu Sanat, Nisan 1996, Sayı: 5, s. 69 - 73.

KAHRAMANKAPTAN, Şefik, "Kitabın Tapusu: Exlibris", Tempo, Ekim 1995, Sayı: 41, s. 90 - 94.

KAHRAMANKAPTAN, Şefik, "Kitaba Mülkiyet Belgesi: Exlibris", Art Dekor,

Şubat 1997, Sayı: 47, s. 136 - 139.

KEENAN, James P., "Designing-Selling Bookplates", American Artist, May 1992, p. 65 - 66.

PEKTAŞ, Hasip, "Ülkemizde Pek Tanınmayan Bir Sanat Dalı: Exlibris", Milliyet Sanat Dergisi, Temmuz 1989, Sayı: 220, s. 42 - 44.

PEKTAŞ, Hasip, "Exlibris", Cumhuriyet Kitap, Mart 1997, Sayı: 370, s.10 - 11.

TEMEL, Sema Ilgaz, "Kitabın İçindeki Mülkiyet Sembolü: Exlibris", Sanatsal Mozaik, Mayıs 1997, Sayı: 21, s. 58 - 60.

Exlibris Siteleri:

<http://www.udanet.abruzzo.it/abruzzo/exlibris>

<http://www.index.nlm.nih.gov/exhibition/ephemera/bookplat.html>

<http://www.antioch.com/lobby.html>

<http://www.fentonnet.com/cyberpress/bkplate2.html>

<http://daugenis.mch.mii.lt/atspindziai/parados/exlibris-VDA/foje.en.htm>

<http://www.pss.fi/oxu/exlibris.htm>

<http://www.culturekorea.com/arts/gallery/index.htm>

<http://www.yurope.com/art/exlibris>

<http://members.tripod.com/~Bookplates/index.html>

Duyuru:

• AED, 6 Kasım 1999'da Anatolia Sanat Galerisi'nde açılacak karma bir exlibris sergisi planladı. Sergi kataloğu da yapılacaktır. Katılmak isteyenler exlibrislerini en geç 1 Ekim 1999'da derneğe ulaştırmalıdır. Yine aynı tarihte 1. Ulusal Exlibris Sempozyumu da yapılacaktır. Exlibrise ilgi duyanlara şimdiden duyurulur.

• 24 Mayıs 1999'da İstanbul Beyoğlu Emlak Bankası Sanat Galerisi'nde Hasip Pektaş'ın "Exlibris Sergisi" açılacaktır.

David Bekker (Ukrayna), C4+C7, (127x97), 1994

Oleg Denisenko (Ukrayna), MT (C), (86x68), 1994

Exlibris Baskı Teknikleri ve Simgeleri

(1958 yılında Barselona Uluslararası Exlibris Kongresi'nde kabul edilmiştir.)

- C : Çukur Baskı / Intaglio printing (C = Chalcographie)
- C1 : Çelik oyma / Steel engraving
- C2 : Bakır oyma / Copper engraving
- C3 : Asitle yedirme / Etching
- C4 : Kuru kazıma / Drypoint
- C5 : Akuatinta / Aquatint
- C6 : Vernikli yüzeyde yedirme / Soft ground etching
- C7 : Mekanik doku yaratma / Mezzotint
- C8 : Plastik gravür / Plastic engraving

- X : Yüksek Baskı / Relief printing (X = Xylographie)
- X1 : Ağaç baskı / Woodcut
- X2 : Ağaç oyma baskı / Wood engraving
- X3 : Linolyum baskı / Lino cut
- X4 : Kurşun oyma baskı / Lead engraving
- X5 : Çinko oyma baskı / Zinc engraving
- X6 : Plastik oyma baskı / Plastic engraving

- L : Taş Baskı - Litografi / Lithography
- S : Serigrafi Baskı - İpek baskı / Silk screen

- P : Fotografik Çoğaltma / Photographic reproduction
- P1 : Klişe baskı / Line block
- P2 : Yarım ton klişe baskı / Half-tone
- P3 : Fotogravür baskı / Photogravure
- P4 : Tifdruk baskı / Rotogravure
- P5 : Fototayp baskı / Collotype
- P6 : Fotolitografi baskı / Photolithography
- P7 : Ofset baskı / Offset
- P8 : Fotograf / Photograph
- P9 : Silüet baskı / Silhouette
- T : Yazı düzenleme / Typography

- E : El yazısı / Calligraphy
- M : Monotip (tek tip) baskı / Monotype
- CAD : Bilgisayar destekli tasarım / Computer Added Design
- CAD/c : Renkli bilgisayar destekli tasarım / Kleuren
- B : Körükörüne baskı / Blind printing
- TM : Karışık teknik / Mixed technique
- KT : Karışık teknik / Kombinat teknik
- TNC : Sınıflama dışı teknik / Technic no classification
- /2 : Renk sayısı (S/2 : İki renkli serigrafi baskı)
- Col. : Elle renklendirme

Yuri Nozdrin (Rusya), C3/col, (125x118), 1995

Sema Ilgaz Temel

İstanbul'da doğdu. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Grafik Bölümü'nü bitirdi. 1980'de aynı bölümde Asistan oldu. 1983 ve 1987'de Avusturya Hükümet bursu ile Uluslararası Salzburg Yaz Akademisi'nde çalışmalar yaptı. 1986'da Serbest Grafik, İllüstrasyon dalında "Sanatta Yeterlik" aldı. 1992'de Marmara Üniv. Güzel Sanatlar

Fak. Grafik Bölümü'ne Doçent oldu. İllüstrasyon, Grafik Şekillendirme ve Baskiresim dersleri vermektedir. Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği ve İstanbul Exlibris Akademisi Derneği kurucu üyesidir.

Kişisel Sergiler:

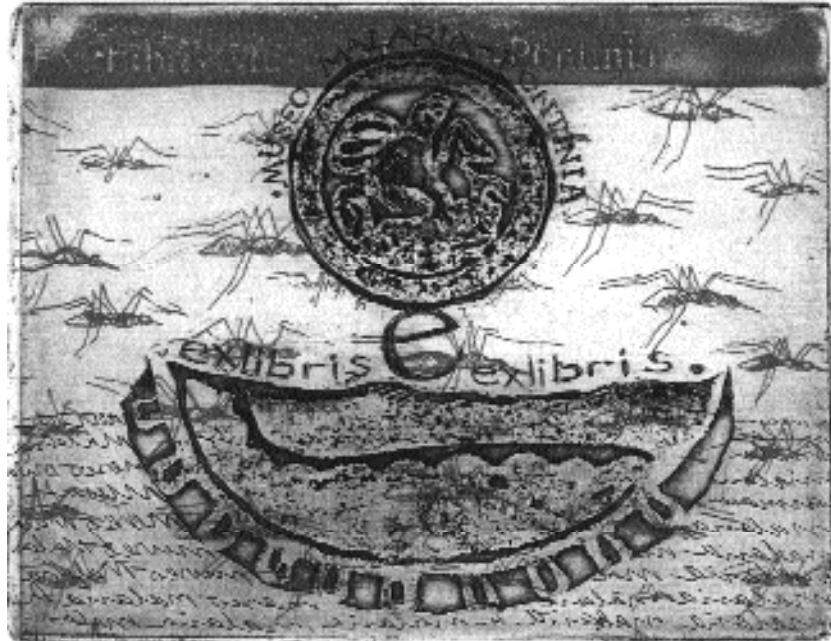
- 1989 Urart Sanat Galerisi, İstanbul
- 1990 Urart Sanat Galerisi, Ankara
- 1996 Garanti Sanat Galerisi, Harbiye
- 1997 Vakko Sanat Galerisi, Beyoğlu
- 1998 Galeri Eralov, Roma, İtalya
- 1998 Falez Sanat Galerisi, Antalya
- 1998 S. Yaşar San. Galerisi, İzmir

Ödüller:

- 1977 Görsel Sanatçılar Derneği, Mansiyon
- 1983 Viking Özgün Baskiresim Yarışması, Başarı Ödülü
- 1996 3. İtalya-Türkiye Exlibris Bienali, Başarı Ödülü
- 1997 Uluslararası "Ex Musicis" Exlibris Yarışması, 3. Ödülü

Sema Ilgaz Temel, C3, (10x15 cm), 1997, Ortona Uluslararası "Ex Musicis" Exlibris Yarışması, 3. lük Ödülü

Sema Ilgaz Temel, C3, (10x13 cm), 1998

Haberler:

(Eski tarihli de olsa exlibrise ilişkin bazı çabaları ve başarıları paylaşmak istedik)

• 10 Kasım - 20 Aralık 1998'de Slovaky'a'da açılan Ağart Dünya Baskiresim Festivali'ne Türkiye'den Şakir Gökçebağ, Gökhan Okur, Erol Olcay, Hasip Pektaş ve Sema Ilgaz Temel katıldı. Sergi ile ilgili çeşitli exlibris örnekleri şu siteden izlenebilir. <http://www.src.sj/~agart/>

• 31 Ekim - 4 Kasım 1998'de İDE'98 kapsamında TÜYAP'ta Hasip Pektaş Exlibris Kleksiyonu sergilendi.

• Hakan Erkam ve Mine Gündüz, 16 Kasım - 3 Aralık 1998'de Ankara Fedo Sanat Galerisi'nde "Exlibris Sergisi" açtı.

• Hasip Pektaş, 1 Eylül 1998'de TRT INT Televizyonu Sizin İçin programında "Exlibris"i anlattı.

• 22 - 25 Ağustos 1998'de Rusya'nın St. Petersburg kentinde 27. Uluslararası Exlibris Kongresi yapıldı. James Keenan tarafından yürütülecek 28. Uluslararası Exlibris Kongresi, 2002 yılında Amerika-Boston'da yapılacaktır.

• 18 Temmuz - 18 Ağustos 1998'de Çin - Pekin'de açılan Exlibris Sergisi'ne Ankara'dan Erol Olcay, Hasip Pektaş ve Bahar Şener katıldı.

• 10 Nisan - 8 Mayıs 1998'de Roma'da "Galeri Eralov"da çok sayıda Türk sanatçının katıldığı "Exlibris Türkiye" Sergisi açıldı.

• 23 - 30 Kasım 1997'de İtalya - Ortona'da açılan "Ex Musicis" konulu Exlibris Sergisi'ne Türkiye'den Tülin Aktar, Mine Arasan, Tayyar Melih Görgün, Mefkure Güvenç, Ayşegül İzer, Berran Kancal, Devabil Kara, F.Nuri Kara, Deniz Kartal, Emin Koç, Hasip Pektaş, Bahar Şener, Sema Ilgaz Temel, Y.Faruk Ünver ve Zeki Yeğın katıldı. S.Ilgaz Temel, "Üçüncülük Ödülü" aldı.

• Hakan Erkam, 21 - 29 Kasım 1997'de İngiltere - Brighton'da "Exlibris (Bookplates) sergisi açtı.

• Hasip Pektaş, 26 Ekim 1997'de AFSAD 5. Fotograf Sempozyumu'nda "P8: Exlibris" konulu bir bildiri sundu.

• Hasip Pektaş, 16 Ekim 1997'de Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde "Exlibris" konulu bir konferans verip, gösteri ve uygulama yaptı.

• Hasip Pektaş, 19 Haziran 1997'de AFSAD'ta "Exlibris" konulu bir söyleşi ve gösteri yaptı.

• Hasip Pektaş, 21 Mart 1997'de TRT INT'de "Exlibris" konulu söyleşi yaptı.

• 23 Mart - 27 Nisan 1997'de Belçika,

Sint-Niklaas'da açılan "Masal" konulu exlibris sergisine Türkiye'den Hakan Erkam katıldı.

• Hasip Pektaş, 13 Mart - 1 Nisan 1997'de Ankara Galerisi Selvin'de "Exlibris Sergisi" açtı.

• Hasip Pektaş, 2 Nisan 1997'de TRT GAP Televizyonu'nda "Exlibris" konulu bir söyleşi yaptı.

• Hasip Pektaş, 17 Ekim 1996'da Ankara Rotaract Kulübü'nde "Exlibris" konulu bir söyleşi ve gösteri yaptı.

• Kaya Özsegin, Hasip Pektaş ile 29 Mayıs 1996'da TRT 2 Televizyonu "Stüdyo Ankara" programında "Exlibris" üzerine bir söyleşi yaptı.

• 23 Mayıs 1996'da Belçika, Sint-Niklaas'da açılan "Tilki" konulu exlibris

Mine Gündüz, C3, (70x105), 1998

Hakan Erkam, S, (46x47), 1997

sergisine Ankara'dan Hasip Pektaş katıldı.

• Hasip Pektaş, 18 Nisan 1996'da TRT Ankara Radyosu "Türkiye'nin Sesi" programında "Exlibris"i anlattı.

• Hasip Pektaş, 12 Nisan 1996'da TRT İstanbul Radyosu'nda "Exlibris"i anlattı.

• 30 Mart 1996'da İtalya, Ortona'da açılan "3. İtalya - Türkiye Exlibris Bienali"ne Türkiye'den Tülin Aktar, Mine Arasan, Argun Berker, Nurhayat Berker, Mefkure Güvenç, İsmail İlhan, Berran Kancal, Devabil Kara, Seyma Kara, Emin Koç, Gökhan Okur, Hasip Pektaş, Zafer Sönmezateş, Sema Ilgaz Temel, Y.Faruk Ünver ve Zeki Yeğın katıldı. H.Pektaş, "Birincilik Ödülü", İ.İlhan, İkincilik Ödülü", M.Arasan, N.Berker, B.Kancal, S.I.Temel, ve Z.Sönmezateş, "Başarı

Ödülü", A.Berker, "Özel Ödül" aldılar.

• Hasip Pektaş, 6-16 Şubat 1996'da Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde "Exlibris Sergisi" açtı.

• Hasip Pektaş, 16 Ocak 1996'da Ankara Fotograf Sanatı Kurumu'nda "Exlibris" konulu bir söyleşi ve gösteri yaptı.

• Hasip Pektaş, 30 Aralık 1995 -18 Ocak 1996'da İzmir Esbank Sanat Galerisi'nde "Exlibris Sergisi" açtı.

• Hasip Pektaş, 8 Kasım 1995'da İstanbul TUYAP'ta "Exlibris Nedir?" konulu bir konuşma ve gösteri yaptı.

• 6 - 25 Kasım 1995'de İstanbul Grafikerler Meslek Kuruluşu Salonu'nda S.Karamustafa ve H.Pektaş'ın organize ettiği "Karma Exlibris Sergisi" açıldı.

• 1995 Yugoslavya - Belgrad "Dünya Exlibris Sergisi"ne Türkiye'den Burçın Tansu Barut, Erdoğan Ergün, Hakan Erkam, Hasip Pektaş, Zafer Sönmezateş ve Nuriye Pelin Yargıç katıldı.

• Amerika'da yayınlanan "Bookplates in the News" isimli bülten, Temmuz 1995 sayısında, Hasip Pektaş ve exlibrislerine yer verdi.

• Nisan 1994'de Danimarka Frederikshavn Sanat Müzesi, Hasip Pektaş'ın exlibrislerini sergiledi.

• Hasip Pektaş, 1 - 30 Nisan 1993'de Ankara Galerisi Mekik'de ilk exlibris sergisini açtı.

• 20 Mart - 25 Nisan 1993'de Belçika, Sint-Niklaas'da açılan "Gerard Mercator" konulu exlibris sergisine Türkiye'den Fedail Yılmaz katıldı.

• 20 Mart - 17 Nisan 1995'de Belçika, Sint-Niklaas'da açılan "Ekoloji" konulu Uluslararası Exlibris Sergisi'ne Türkiye'den Fedail Yılmaz, Devabil Kara, Seyma Kara ve Hasip Pektaş katıldı.

• 1989'de Belçika, Sint-Niklaas'da açılan "Müzik" konulu Uluslararası Exlibris Sergisi'ne Türkiye'den Hasip Pektaş katıldı.

• 20 - 29 Mayıs 1988'de Fransa'da açılan "El ve Araç" konulu Uluslararası Exlibris Sergisi'ne Türkiye'den Hasip Pektaş katıldı.

• 17 Mart - 21 Nisan 1985'de Belçika, Sint-Niklaas Uluslararası Exlibris Sergisi'ne Türkiye'den Hasip Pektaş katıldı.

Not: Lütfen exlibris hakkındaki haberlerin bize ulaşmasında yardımcı olunuz.

AED Üyeleri Adres Listesi
(Soyadı alfabetik sırasıyla)

Murat ADAYLAR
Ahmet Hikmet Sok. D Blok 9/44
Yenimahalle-Ank. Tel: 315 35 76

Mehmet AYDOĞDU
7, Degres des Tisserands
B- 4000 Liege-Belgique
Tel: 00 32 (0)4/ 226 31 55

Özcan ÇALIŞKAN
Şafaktepe Mah. Altılı Sok. 13/22 Cebeci-
Ank. Tel: 320 24 25

Murat Cumali ÇOKAL
Marmara Sok. 45/3 Kolej-Ank.
Tel: 433 89 74

İlknur DEDEOĞLU
2. Cad Doğan Sit. C/16
Balgat 06520 Ank. Tel: 286 71 40

Salih DENLİ
İlkyerleşim Mah. Kumsal 90 Sitesi
1. Blok No: 6 Ostim-Ankara
Tel: 235 26 88

Dinçer PİLGİR
Soylu Havacılık, Güvenlik
Cad. 117/ 3 Güvenevler- Ank.
Tel: 827 15 55

Hamza DİNÇ
dtp, Fevzi Çakmak Sok. 30/14
Kızılay-Ank. Tel: 232 33 81

Murat DORKİP
REKMAY, Cihan Sok. 19/10
Sihhiye-Ank. Tel: 231 09 74

Erdoğan ERGÜN
Akdeniz Ünv. Güzel San. Fak. Grafik Böl.
Öğr. El. Antalya
Tel: (0242) 323 23 63

Şükrü ERTÜRK
T.C. Merkez Bank. Banknot
Matb.Gravür Atölyesi
06500 Beşevler-Ank. Tel: 212 69 90

Mine GÜNDÜZ
35. Sok. 110/7 Bahçelievler-Ank.
Tel: 222 45 30

Emel GÜRSOY
Yüksel Sit. B Blok No: 8 Bahçelievler-
Ank. Tel: 284 34 33

İsmail İLHAN
Yeditepe Ünv. Güzel San. Fak. Öğr. Üy.
Büyükkada-Ist. Tel: (0216) 382 86 86

A. Şefik KAHRAMANKAPTAN
Hürriyet, Cinnah Cad. 8/6 Kavaklıdere-
Ankara Tel: 467 14 37

Füsün KAVALCI
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Seramik
Böl. Beytepe-Ank. 299 20 73

Ali KILIÇ
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Grafik
Böl. 06532 Beytepe-Ank.
Tel: 235 26 88

Dilek KILIÇ
S. Mehmet Paşa Cad. 39/19
Sokullu-Ank. Tel: 479 22 92

Hasan KIRAN
Saygınlr Sit. 10. Cad. 328. Sok. A-4
Batıkent-Ank. Tel. 256 05 00

Simin KOŞAR
Bülten Sok. 51/10 Kavaklıdere-Ank. Tel:
426 05 61

Ercan Tuna, X3, (70x56), 1997

Ahmet Hulusi OKTAY
KANO, Fuar Sok. 11/2 Y.Ayrancı-Ank.
Tel: 441 99 77

Mine GÜRBÜZ OKUR
Dicle Cad. 51 Beysukent 06530 Ank. Tel:
235 53 7

Gökhan OKUR
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Grafik
Böl. Öğr. El. 06532 Beytepe-Ank.
Tel: 235 26 88

Erol OLCAY
Hacettepe Ünv. Merkez Kütüphanesi
Beytepe 06532 Ank. Tel: 299 21 11

Emre ÖZGÜMÜŞ
Bülten Sok. 51/10 Kavaklıdere-Ank. Tel:
426 05 61

Murat ÖZKOYUNCU
Çamlık Sit. F1 Blok D.47 Bilkent 06532
Ank. Tel: 266 61 17

Kaya ÖZSEZGİN
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Dekan
06532 Beytepe-Ank. Tel: 235 25 37

Hasan PEKMEZCİ
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Resim
Böl. Öğr. Üy. 06532 Beytepe-Ank.
Tel: 235 26 87

Hilal SARAÇ
Çiğdem Mah. Dünya 1 Sit. C9-2 Blok 24
Karakusunlar-Ank. Tel: 286 71 42

Namık KEMAL SARIKAVAK
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Grafik
Böl. Öğr. Üyesi Beytepe- Ank.
Tel: 235 26 88

Zülfikar SAYIN
Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak. Grafik
Böl. Öğr. Üy. 06532 Beytepe-Ank.
Tel: 235 26 88

Zafer SÖNMEZATEŞ
dtp, Fevzi Çakmak Sok. 30/ 14
Kızılay- Ank. Tel: 232 33 81

Bahar ŞENER
ODTÜ Mimarlık Fak. Endüstri Ürünleri
Tas. Böl. ODTÜ-Ank. Tel: 210 22 14

Nazan TEKBAŞ TANYU
REKMAY, Cihan Sok. 19/10
Sihhiye-Ank. Tel: 231 09 74

Sezer TUĞRUL
ÇÖZÜM, Yüksel Cad. 32/3 Kızılay-Ank.
Tel: 425 51 05

Betül TURAN
Anatolia Sanat Gal. Uğur Mumcu Sok.
42/2 G.O.P. Ank. Tel: 447 20 22

Ercan TUNA
SANAJANS, Atatürk Cad. 174/ 1
Alsancak-İzmir Tel :463 14 64

Emel ULUDAĞ
2. Temiz Hava Şehri 88/5
ORAN 06450 Ank. Tel: 490 36 58

Nuriye Pelin YARGIÇ
Binsesin Sit. 5. Cad. No: 8
Ümitköy 06530 Ank. Tel: 235 01 71

